

Uchwała
Rady programowej kierunków studiów *filologia wschodniosłowiańska*

z dnia 29 czerwca 2020 r.

w sprawie ustalenia zasad hospitacji zajęć
na kierunku studiów *filologia wschodniosłowiańska*
w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Na podstawie §133 pkt. 6 lit. 1. Rada programowa kierunku studiów *filologia wschodniosłowiańska* zatwierdza zasady hospitacji zajęć dydaktycznych realizowanych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych na kierunku studiów *filologia wschodniosłowiańska* w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej.

Szczegółowy opis zasad hospitacji zajęć stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

Lukasz Małecki

dr Łukasz Małecki
Przewodniczący rady programowej
kierunku studiów *filologia wschodniosłowiańska*

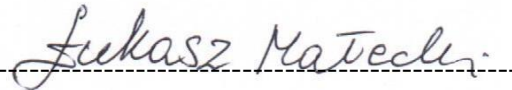

Zasady hospitacji zajęć

1. Hospitacje realizowane w ramach zajęć na kierunku *filologia wschodniosłowiańska* w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej mają charakter diagnostyczny oraz doradczo-doskonalący w zakresie działalności dydaktycznej nauczycieli akademickich.
2. Celem hospitacji zajęć na kierunku *filologia wschodniosłowiańska* jest:
  - a) systematyczna ocena i monitorowanie przebiegu procesu dydaktycznego pod względem jakości kształcenia oraz realizacji zamierzonych efektów kształcenia,
  - b) motywowanie pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych do doskonalenia kompetencji i umiejętności w zakresie dydaktyki akademickiej,
  - c) dążenie do poprawy jakości procesu dydaktycznego poprzez eliminację nieprawidłowości stwierdzonych podczas hospitowanych zajęć dydaktycznych,
  - d) podniesienie znaczenia dydaktyki jako istotnego aspektu pracy akademickiej.
3. Nad ramowym harmonogramem realizacji hospitacji na Wydziale Neofilologii oraz w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej kontrolę sprawuje Prodziekan ds. studenckich.
4. Hospitację przeprowadza Dyrektor Instytutu Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej, Pełnomocnik Dziekana Wydziału Neofilologii ds. studenckich w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej lub inny pracownik Instytutu upoważniony przez Prodziekana ds. studenckich (np. kierownik określonego zakładu, do którego należy hospitowany pracownik).
5. Hospitacji podlegają doktoranci, pracownicy badawczo-dydaktyczni oraz dydaktyczni zatrudnieni na stanowiskach lektora, wykładowcy, starszego wykładowcy, adiunkta, profesora – co najmniej raz w okresie oceny okresowej pracownika. W przypadku doktorantów hospitacje powinny być przeprowadzane corocznie (* arkusz hospitacji zajęć stanowi załącznik do sprawozdania rocznego doktoranta w danym roku akademickim).
6. Hospitacje mogą dotyczyć wszystkich form zajęć dydaktycznych, w szczególności ćwiczeń, warsztatów, laboratoriów, konwersatoriów i wykładów. W ramach dobrych praktyk dydaktycznych zalecane są także dodatkowe dobrowolne hospitacje międzypracownicze (tzw. hospitacje koleżeńskie), mające na celu doskonalenie warsztatu, również poprzez zapraszanie innych pracowników Instytutu / Zakładów przez samodzielnych pracowników akademickich.
7. Hospitacje przeprowadza się obligatoryjnie, gdy osoba prowadząca przedmiot została negatywnie oceniona w ankietach studenckich w systemie USOSweb.
8. W przypadku, gdy ocena ostatniej hospitacji jest negatywna lub ponowna opinia studentów wyrażona w ankietach studenckich lub w innej formie wskazuje na nieprawidłowości w zakresie realizacji zajęć dydaktycznych, kolejną hospitację przeprowadza się nie później niż w okresie jednego semestru od uzyskania ww. oceny czy opinii.
9. Z każdej przeprowadzonej hospitacji sporządza się protokół hospitacji zajęć – kryteria oceniania, uwzględnione w Informatorze dobrych praktyk dydaktycznych na Wydziale Neofilologii, stanowią **załącznik nr 1**. Wzór protokołu hospitowania stanowi z kolei **załącznik nr 2**.
10. Nieodłącznym elementem hospitacji zajęć jest arkusz autoewaluacji wypełniany przez hospitowanego pracownika (wzór arkusza autoewaluacji stanowi **załącznik nr 3**).
11. Wynik hospitacji powinien zostać omówiony z hospitowanym nauczycielem akademickim w celu wskazania pozytywnych elementów zajęć, jak i w celu udzielenia rad i wskazówek w

- zakresie doskonalenia metodyki nauczania. Omówienie hospitacji powinno się odbyć najpóźniej w ciągu siedmiu dni roboczych po jej przeprowadzeniu, co hospitowany potwierdza swoim podpisem na protokole.
12. Niska ocena zajęć prowadzonych przez hospitowanego nauczyciela akademickiego obliguje do ponownego przeprowadzenia hospitacji, nie później niż w następnym roku akademickim.
  13. Protokoły hospitacji wraz z dołączonymi arkuszami autoewaluacji oraz ogólne zbiorcze sprawozdanie z hospitowanych zajęć zostają przedstawione Prodziekanowi ds. studenckich Wydziału Neofilologii (wzór ww. sprawozdania stanowi **załącznik nr 4**).
  14. Wnioski z hospitacji zajęć służą podejmowaniu działań służących doskonaleniu dydaktyki.
  15. Za właściwe wykorzystanie wniosków wynikających z przeprowadzania hospitacji odpowiedzialny jest Prodziekan ds. studenckich Wydziału Neofilologii oraz członkowie rady programowej kierunku studiów *filologia wschodniosłowiańska*.
  16. Protokoły z hospitacji mają charakter poufny, a wgląd do nich ma wyłącznie Prodziekan ds. studenckich, osoby upoważnione przez Prodziekana ds. studenckich oraz bezpośredni przełożony hospitowanego.

dr Łukasz Małecki
Przewodniczący rady programowej
kierunku studiów *filologia wschodniosłowiańska*

Załącznik nr 1

LISTA KRYTERIÓW OCENY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Poniższa lista zawiera zbiorcze zestawienie aspektów istotnych w ocenie różnego typu zajęć akademickich (wykład, ćwiczenia, seminarium, proseminarium, konwersatorium). Podczas hospitacji i przy ocenie konkretnych zajęć należy uwzględnić ich specyfikę oraz dostosować do niej poniższe kryteria. Opis każdego aspektu ma charakter otwarty i może zostać uzupełniony o czynniki ważne dla danej dziedziny lub przedmiotu.

Ocenie / samoocenie każdego aspektu służy skala 0 – 5 punktów, której nie należy porównywać do ocen szkolnych. Pięć punktów przyznaje się za bardzo dobre zrealizowanie aspektu w czasie obserwowanych zajęć. Mniejsza liczba punktów za dany aspekt może służyć jako punkt wyjścia do refleksji nad możliwością zastosowania trafniejszych działań i rozwiązań, służących poprawie jakości kształcenia. Punkt 11 *protokołu hospitacji* (Wnioski hospitacyjne) służy sformułowaniu oceny opisowej (jeśli osoba hospitująca widzi taką potrzebę) oraz uwzględnieniu innych aspektów, które nie występują w punktach A – J.

Z uwagi na różne podejścia do kwestii zapowiadania hospitacji zajęć proponowana jest następująca procedura: dyrektor ds. dydaktycznych w instytutach / pełnomocnik dziekana ds. studenckich w katedrach ogłasza w jednostce przedział czasowy, kiedy będzie prowadzona akcja hospitacyjna oraz grupę osób wizytujących zajęcia. Każdy pracownik niesamodzielny poddany jest hospitacji raz na dwa lata (w związku z oceną okresową), a doktorant raz w semestrze.

Lista kryteriów i aspekty poddane ocenie / samoocenie w czasie hospitacji:

A. Przygotowanie do zajęć

przemyślenie celu zajęć / treści, które mają zostać przedstawione w sposób systematyczny i uporządkowany / struktury zajęć / doboru technik dydaktycznych (m. in. w zakresie prezentacji, testowania, oceniania) / środków dydaktycznych / czasu poszczególnych faz zajęć / zadania domowego dla studentów; **przygotowanie** mediów / pomocy dydaktycznych dla studentów (m. in. kart pracy, zestawów ćwiczeń, prezentacji multimedialnej, nagrań, rekwizytów do gier, słowników);

B. Zgodność zajęć z opisem w systemie USOS / sylabusie

Hospitowane zajęcia są małą częścią w całościowej i spójnej koncepcji kształcenia w danej specjalności. Opis każdego przedmiotu jest umieszczony w systemie USOS, dostępnym dla studentów, nauczycieli, władz, instytucji dokonujących ewaluacji. Hospitowane zajęcia powinny być zgodne z sylabusie, programem danej specjalności i specjalizacji oraz opisem w systemie USOS w zakresie celów, treści, literatury, efektów kształcenia, metod i kryteriów oceniania.

C. Stopień realizacji celów hospitowanych zajęć

Precyzyjne sformułowanie celu zajęć jest jednym z ważniejszych zadań nauczyciela. Realizacji zakładanych celów powinno służyć każde działanie dydaktyczne podczas zajęć.

Zrealizowanie celu / celów na zajęciach świadczy m. in. o dobrym przygotowaniu do zajęć, dokonaniu właściwych wyborów dydaktycznych, sprawnej organizacji pracy na zajęciach, o kompetencjach nauczyciela. Możliwe jest także dostosowanie przebiegu zajęć i tym samym modyfikacja celu w zależności od potrzeb konkretnej grupy studentów i rozumienia przedstawianych treści.

D. Struktura zajęć

Struktura zajęć powinna być logiczna i spójna.

Na każdym zajęciach należy przedstawić studentom ich cel i na koniec je podsumować.

Ważne jest zachowanie odpowiednich proporcji między poszczególnymi fazami.

Na zajęciach może okazać się przydatna umiejętność modyfikacji planu i przebiegu zajęć w zależności od sytuacji lub stopnia (nie)przygotowania studentów. W czasie zajęć powinna mieć miejsce refleksja nad strategiami uczenia się i zachęta do samooceny.

W odniesieniu do wykładu ważna jest prezentacja jego celu i struktury, nawiązywanie do wcześniej przedstawianych zagadnień, stymulowanie do antycypowania treści, porównywania, wnioskowania, nawiązywanie i odwoływanie się do wiedzy i doświadczeń studentów w fazach interaktywnych wykładu.

E. Pomoce dydaktyczne

Przygotowanie pomocy dydaktycznych jest nieodłącznym elementem pracy nauczyciela. Każda pomoc dydaktyczna powinna wspierać proces nauczania, służyć realizacji celów zajęć i spełniać określone standardy.

Przykłady:

1. Teksty (np. autentyczne) powinny być aktualne, trafnie dobrane do poziomu grupy, obudowane zestawem ćwiczeń, opatrzone informacją o źródle pochodzenia tekstu. Warto zrobić listę nowych jednostek leksykalnych, zadbać o jakość kopii tekstów, przemyśleć etap zapoznania się studentów z tekstem (np. czytanie krótszych tekstów na zajęciach, a dłuższych przed zajęciami).
2. Na zajęciach językowych często posługujemy się materiałami wizualnymi (stosujemy m. in. obrazki, fotografie, rysunki, schematy). Należy zadbać o jakość wydruku, wielkość pomocy, ich czytelność.
3. Zestawy ćwiczeniowe / karty pracy/ testy - bardzo ważna jest jakość techniczna przygotowanych materiałów (m. in. ich dostosowanie do potrzeb studentów z niepełnosprawnością), a także sposób formułowania poleceń do poszczególnych zadań.
4. Materiały filmowe wymagają podjęcia decyzji, kiedy studenci powinni się z nimi zapoznać (na zajęciach lub przed zajęciami). Nadrzędną kategorią przy podejmowaniu tej decyzji jest cel dydaktyczny zajęć.
5. Prezentacja multimedialna jest obecnie często stosowaną pomocą dydaktyczną. Mimo oczywistych zalet należy mieć świadomość zagrożeń związanych z zastosowaniem tego środka. Negatywne oceny studentów otrzymują prezentacje ze zbyt dużą ilością slajdów, z nadmiarem tekstu lub animacji na poszczególnych slajdach, ze zbyt małą czcionką liter, odczytywane przez nauczyciela z ekranu lub komputera.

F. Wykorzystanie czasu zajęć

Rzetelne przygotowanie się do zajęć i dobra organizacja pracy powinny przyczynić się do optymalnego wykorzystania czasu. Tempo zajęć należy dostosować do możliwości grupy studenckiej. Zbyt długi czas na przeczytanie tekstu lub rozwiązanie zadań może powodować dekoncentrację studentów i spadek motywacji do pracy. Zbyt szybkie tempo lub wydawanie kilku poleceń równocześnie wprowadza chaos i nerwowość, a także uniemożliwia studentom zastanowienie się nad zadaniem oraz zaplanowanie odpowiedzi.

Bardzo ważna jest punktualność nauczyciela (zgodne z planem rozpoczęcie i zakończenie zajęć).

G. Techniki dydaktyczne

W celu optymalnej realizacji celów zajęć oraz motywowania studentów do pracy nauczyciel akademicki powinien korzystać z różnorodnego repertuaru technik dydaktycznych.

Przykłady (szczególnie w odniesieniu do ćwiczeń z praktycznej nauki języka danej specjalności):

1. Wyjaśniając znaczenie nowych jednostek leksykalnych możemy stosować m. in. tłumaczenie, opis, synonimy, antonimy, definicje, mimikę i gesty, wyjaśnienie z kontekstu.
2. Używanie przez studentów poznanych struktur i jednostek leksykalnych w nowych sytuacjach komunikacyjnych, możliwe jest w zadaniach typu przeprowadzenie wywiadu, tworzenie dialogu, podanie argumentów, uzasadnienie, prezentacja wad i zalet udzielenie wskazówek, opowiedzenie z perspektywy wybranego bohatera itp.
3. Poprawa błędów studentów wymaga przemyślanego wyboru stosownych technik, uwzględniających np. wycofaną postawę studentów.

H. Kompetencja językowa nauczyciela

Nauczyciel akademicki jest dla studentów Wydziału Neofilologii wzorcem językowym nie tylko w zakresie języka obcego, ale i ojczystego. Należy rozważyć zakres i proporcje używania języka specjalności i ojczystego, zasadność użycia języka ojczystego na zajęciach z praktycznej nauki języka specjalności. Istotnym zadaniem nauczyciela jest także dbanie o jakość języka używanego przez studentów (obcego i ojczystego) oraz stosowanie optymalnych sposobów poprawy błędów (w czasie lub po wypowiedzi).

I. Relacja nauczyciel - studenci

Prawidłowa relacja nauczyciela ze studentami (z poszczególnymi osobami i z grupą) jest jednym z czynników warunkujących osiągnięcie sukcesu dydaktycznego. Budowanie jej wymaga od nauczyciela akademickiego wielu różnorodnych umiejętności, m. in. zaangażowania, otwartości, tolerancji, dyplomacji, empatii, taktu, życzliwości, systematyczności, konsekwencji.

Postawa nauczyciela i podejmowane działania są czynnikami warunkującymi jakość atmosfery na zajęciach. Pożądane jest tworzenie atmosfery wzajemnego szacunku, sprzyjającej intensywnej pracy.

Ważną rolę odgrywają działania nauczyciela wdrażające studentów do samodzielnej pracy, mające na celu rozwijanie umiejętności pracy w mniejszych i większych grupach, zachęcające do refleksji, kreatywności, wypowiedzenia własnego zdania. Działaniom tym powinna towarzyszyć gotowość

nauczyciela do odpowiadania na pytania studentów, nadzorowania kolejnych etapów ich pracy, udzielania wskazówek i rad.

Istotne jest także stworzenie listy obiektywnych kryteriów oceny osiągnięć oraz zbudowanie czytelnego i sprawiedliwego systemu oceniania efektów kształcenia.

J. Postawa studentów

Postawa studentów na zajęciach jest często miarą sukcesu dydaktycznego nauczyciela i pochodną jego kompetencji. Aktywność studentów, ich motywacja, zainteresowanie, dociekliwość, chęć zadawania pytań, gotowość do współpracy, postawa wyrażająca szacunek świadczą o osiągnięciu zakładanych celów dydaktycznych i tworzeniu pozytywnej relacji między podmiotami procesu dydaktycznego.

Autorefleksja hospitowanego nauczyciela (poza punktacją, punkt 10 arkusza hospitacji)

Po hospitacji zajęć zaleca się osobom hospitowanym wypełnienie arkusza autoewaluacji, który może stanowić punkt wyjścia w rozmowie ewaluacyjnej. Osoba hospitowana przekazuje wypełniony arkusz osobie hospitującej, która porównuje swoją ocenę poszczególnych aspektów z samooceną nauczyciela i analizuje stopień refleksyjności nauczyciela w odniesieniu do działań dydaktycznych. W czasie rozmowy ewaluacyjnej zachęca do zastanowienia się nad rolą refleksji w codziennej praktyce dydaktycznej.

Ostateczną decyzję o zleceniu wypełnienia arkusza autoewaluacji podejmuje osoba hospitująca (decyzja powinna być odnotowana w punkcie 10 protokołu hospitacji).

Załącznik nr 2 (wzór protokołu hospitacji zajęć)

pieczęć jednostki Wydziału Neofilologii UAM

PROTOKÓŁ HOSPITACJI ZAJĘĆ NA WYDZIALE NEOFILOLOGII UAM

1. Imię i nazwisko osoby hospitolwanej: ...
- 2. Imię i nazwisko osoby hospitującej: ...**
3. Data hospitacji: godzina: czas trwania: sala:
4. Nauczyciel został uprzedzony o terminie hospitacji (właściwie podkreślić):   TAK   NIE
5. Nazwa przedmiotu / rodzaj zajęć: ...
6. Rok studiów / grupa: ...
7. Temat zajęć / treści: ...
8. Zastosowane środki / pomoce dydaktyczne: ...

9. Kryteria oceny zajęć (ocena w skali 0 - 5 punktów):
  - A. stopień przygotowania nauczyciela do zajęć: ...
  - B. zgodność zajęć z opisem w systemie USOS / sylabusie: ...
  - C. stopień realizacji celu / celów zajęć: ...
  - D. ocena struktury zajęć: ...
  - E. jakość pomocy dydaktycznych przygotowanych przez nauczyciela: ...
  - F. stopień wykorzystania czasu zajęć / dynamika zajęć: ...
  - G. różnorodność i poprawność zastosowania technik dydaktycznych: ...
  - H. kompetencja językowa nauczyciela: ...
  - I. relacja nauczyciel - studenci: ...
  - J. postawa studentów (aktywność, motywacja, zaangażowanie): ...
10. Arkusz autoewaluacji w załączniku do protokołu: TAK   NIE
11. Wnioski hospitacyjne: ...

12. Data rozmowy ewaluacyjnej: ...
13. Ocena zajęć: pozytywna / pozytywna z zaleceniem ponownej hospitacji / negatywna)

/podpis osoby hospitującej/

Załącznik nr 3 (wzór arkusza autoewaluacji zajęć)

ARKUSZ AUTOEWALUACJI HOSPITOWANYCH ZAJĘĆ

1. Imię i nazwisko osoby hospitowanej: ...
2. Imię i nazwisko osoby hospitującej: ...
3. Data hospitacji / czas obserwacji: ...
4. Nazwa przedmiotu / rodzaj zajęć: ...
5. Jak oceniam (w skali 0 - 5 punktów)?:
  - A. moje przygotowanie do zajęć: ...
  - B. zgodność zajęć z opisem w systemie USOS / sylabusie: ...
  - C. stopień realizacji zakładanych celów: ...
  - D. strukturę zajęć: ...
  - E. jakość przygotowanych przeze mnie pomocy dydaktycznych: ...
  - F. stopień wykorzystania czasu zajęć i ich dynamikę: ...
  - G. różnorodność zastosowanych technik dydaktycznych: ...
  - H. moją kompetencję językową: ...
  - I. relację nauczyciel - studenci i atmosferę zajęć: ...
  - J. postawę i aktywność studentów oraz ich gotowość do współpracy: ...
6. Co zmieniłabym / zmieniłbym, gdybym miała / miał możliwość przeprowadzenia tych zajęć raz jeszcze?

7. Inne refleksje nauczyciela po hospitacji zajęć: ...

/podpis osoby hospitowanej/

/podpis osoby hospitującej/

Załącznik nr 4 (wzór raportu dot. Przeprowadzonych hospitacji)

**RAPORT DYREKTORA DS. DYDAKTYCZNYCH dot. HOSPITACJI W
JEDNOSTCE**

1. Nazwa jednostki:
2. Semestr (właściwe podkreślić): zimowy / letni roku akademickiego ...
3. Ogólna ilość przeprowadzonych hospitacji: ...
4. Ilości hospitacji w poszczególnych grupach pracowniczych:
  - doktoranci: ...
  - lektorzy: ...
  - wykładowcy: ...
  - starsi wykładowcy: ...
  - adiunkci: ...
  - pracownicy samodzielni: ...
5. Dane dotyczące osób hospitujących (właściwe podkreślić):
  - dyrekcja jednostki
  - kierownicy zakładów
  - promotorzy prac doktorskich
  - pracownicy zakładów dydaktyki
  - inni: ...
6. Oceny hospitacyjne:
  - ilość ocen pozytywnych: ...
  - ilość ocen pozytywnych z zaleceniem ponownej hospitacji: ...
  - ilość ocen negatywnych: ...
7. Najczęściej spotykane uwagi w protokołach hospitacyjnych: ...

/podpis dyrektora ds. dydaktycznych/

/pieczęć jednostki/

Termin oddania raportu: koniec stycznia i koniec czerwca.